

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Interview met Antoinette Laan-Geselschap: “we willen natuurlijk geen België worden”

Dijkstra, H.; Bytyçi, D.

Citation

Dijkstra, H., & Bytyçi, D. (2021). Interview met Antoinette Laan-Geselschap: “we willen natuurlijk geen België worden”. *Bestuurskundige Berichten*, 36(1), 14-15. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3212641>

Version: Not Applicable (or Unknown)
License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)
Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3212641>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Interview met Antoinette Laan-Geselschap

“We willen natuurlijk geen België worden”

De eerste editie van de Bestuurskundige Berichten kwam uit in mei 1986. De redactie van dit nummer kan daarmee beschouwd worden als de ‘Founding Fathers’ van dit semi-wetenschappelijke tijdschrift. Eén van die redactieleden was Antoinette Laan-Geselschap (Enschede, 1965). Voor het eerste nummer interviewde zij professor Van Braam, de grondlegger van bestuurskunde aan Universiteit Leiden. Voor de tweede editie van dat jaar sprak ze met Dick Dolman, de toenmalige voorzitter van de Tweede Kamer. Zo’n dertig jaar later, in 2017, werd ze lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Na vier jaar zit haar termijn er op. Drenis en Haije spraken met haar over haar tijd bij de Bestuurskundige Berichten, het Kamerwerk, fractiediscipline en wat er anders moet.

Haije Dijkstra

Drenis Bytyçi

Bestuurskundige Berichten

Bestuurskunde staat sinds het begin bekend als een studie voor mensen met een brede interesse, die niet precies weten wat ze later willen worden. Ook voor mevrouw Laan was de studie bestuurskunde niet haar grootste droom: ‘Ik wilde eigenlijk graag politicologie studeren, maar dat mocht niet van m’n vader, want dan zou ik werkloos worden.’ In het jaar daarvoor was net studievereniging BIL opgericht. ‘Aan de Bestuurskundige Berichten heb ik goede herinneringen. Het was een activiteit waar we toen met een aantal mensen gewoon wat leuks van gemaakt hebben. We gingen met veel te veel geld dat blad uitgeven’. Het lid zijn van de Bestuurskundige Berichten bracht mooie kansen met zich mee: ‘Je had ineens toegang tot allerlei kopstukken waar je als normale student alleen maar van een afstandje naar durfde te kijken. Dat was echt wel heel tof’

Redactie Bestuurskundige Berichten, v.l.n.r., Rogier Rijnja, Antoinette Laan, Renato Meloni, Bas Berwers, Taco Vingerhoed, Frank Neumann; zittend: Sandra Hogenbirk.

De BB-redactie van 1986

Kamerlid

Na diverse banen in de publieke sector, onder andere bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en op de Nederlandse Ambassade van Pretoria, werd Laan fractievoorzitter van de VVD in Rotterdam. In de periode 2010–2014 werd ze wethouder in Rotterdam. In 2016 kwam Laan met een 37e plek op de kandidatenlijst van de VVD. Bij de verkiezingen in 2017 haalde de partij uiteindelijk 33 zetels. Ze kwam alsnog in de Kamer terecht, omdat een aantal kandidaten voor het ministerschap kozen: ‘Ik heb nog een half jaar moeten wachten op die onderhandelingen van het nieuwe regeerakkoord.’ Deze onderhandelingen duurden erg lang. GroenLinks wilde aanvankelijk meeregeren maar liet dit toch aan zich voorbij gaan. ‘Ik was ook boos op Jesse Klaver: niet omdat hij wegliep, maar omdat ik dan niet in de Tweede Kamer kwam. Ik ben uiteindelijk op dertig oktober toch in de Tweede Kamer gekomen, met een brief van de Kiesraad waarin stond dat ik wegens de afwezigheid van M. Rutte een plekje in de Kamer kreeg.’

Fractiediscipline

2017 was ook het jaar waarin Ybeltje Berckmoes (VVD) een boek schreef onder de titel 'Voorlichting loopt met u mee tot het ravijn: mijn ontluiserende jaren in de VVD-fractie'. Het oud-Kamerlid had grote kritiek op de fractiediscipline binnen de VVD. 'Ja, Ik heb het uiteraard gelezen' geeft Laan aan, 'Vanuit haar beleving denk ik dat zij zeker beschreven heeft hoe het was. Wat ik sowieso niet herken is Netflix in de Tweede Kamer kijken. Heel eerlijk, daar ben ik echt niet aan toegekomen'. Berckmoes ging in haar boek ook in op de rol van fractiediscipline binnen de grote Kamerfractie. Laan herkent zich enigszins in dat beeld: 'In de grondwet staat dat Kamerleden 'zonder last of ruggespraak' zouden moeten stemmen in de Kamer. De invloed van de fractie zou hierin niet dominant moeten zijn'. De praktijk is weerbarstiger: 'Er is gewoon een kabinet met een meerderheid die nu nog op één zetel hangt. Als er nou 90 van de 150 Kamerleden in de coalitie zitten, dan is er ook meer ruimte om eens een persoonlijke noot te brengen. Maar aan de andere kant mag je bij ons binnen de fractie alles roepen wat je wil en kom je uiteindelijk gezamenlijk tot een standpunt'.

Uiteindelijk moet een Kamerlid zich dan voegen naar het gezamenlijke standpunt van de fractie, behalve bij medisch-ethische kwesties en uitzending van militairen.

Het moet anders

Na vier jaar kunnen er ook lessen getrokken worden over wat er goed gaat in Nederland, maar ook wat er beter kan: 'Het openbaar bestuur is in Nederland gevangen door angst. Je ziet daardoor dat heel veel ambtenaren dingen onder zich houden en proberen op te lossen. Totdat dat niet meer kan, en dan ontploft het. Die angst regeert op het moment'.

Naast die angst is er ook een tekort aan bereidheid voor samenwerking volgens Laan: 'Als je vraagt wat er moet worden verbeterd, is dat mensen veel meer open moeten staan voor samenwerking, ook met andere partijen bij het dagelijks werk in de kamer. Sommige partijen worden uitgesloten, daar wil je niet mee samenwerken: waarom niet? Als iemand een goed idee heeft, luister dan. Als je partner ergens anders over denkt dan jij, dan loop je ook niet gelijk weg.'

Volgens nieuwe partijen, zoals Code Oranje, zijn regeerakkoorden te veel dichtgetimmerd. Dat gaf ook Pieter Omtzigt van het CDA aan bij zijn verhoor over het functioneren van uitvoeringsorganisaties in Nederland. 'Ook daarbij geldt weer: dan moet je wel een meerderheid hebben waarin je de fracties de bewegingsruimte geeft om echt duaal te kunnen opereren'. En: 'Dus Pieter kan dat makkelijk zeggen, maar ik weet dat het CDA heel erg veel heeft laten vastleggen in het regeerakkoord.'

Een andere optie, met name wanneer partijen er in de formatie niet uitkomen, is het zakenkabinet. Laan: 'we willen natuurlijk geen België worden waar je gewoon een jaar of twee zonder kabinet bent.'

bron foto: vvdrotterdam.nl

Lobbyisten

Als Kamerlid word je ook een aantrekkelijk doelwit van lobbyisten: ze vormen een bron van aantrekkelijke informatie en inbreng voor Kamerdebatten. Laan: 'Als je dan op het laatste moment zo'n goed doorwrocht onderbouwd stuk krijgt van de VNG, dan denk je "oh wacht even, dat is mooi, die vraag neem ik over." Dat zie je ook letterlijk gebeuren'.

Die lobby gaat niet alleen via documenten, maar ook

op subtiele wijze: 'die belangenorganisaties zijn goed georganiseerd, die hebben lobbyisten en allemaal hun bureautjes in Den Haag. Als je op het Plein gaat lunchen, kom je ze 'toevallig' ook altijd tegen'. Het lukt zo bedrijven en belangenorganisaties goed om Kamerleden te bereiken, terwijl er voor burgers ook mogelijkheden zijn: 'diezelfde wegen kunnen net zo goed bewandeld worden door burgers, inwoners van Nederland. En die doen het veel te weinig! Ze kunnen dezelfde wegen bewandelen als die lobbyisten in dure pakken'

Persoonlijke toekomst

Op 30 maart treedt de Tweede Kamer formeel af. Wat Laan dan precies gaat doen, weet ze nog niet: 'Weet je, dat is het nadeel van een bestuurskundige: je vindt heel veel dingen erg leuk'. Ambities zijn er nog genoeg: 'misschien word ik ook wel eens een keertje ergens een burgemeester, als ik groot ben.'